

Finanční analytický úřad

Odbor právní

✉: pošt. přihrádka 675, Jindřišská 14, 111 21 Praha 1, dat. schránka: egi8zyh
☎: +420 257 044 501; fax: +420 257 044 502

Mailto: pavel.riha@gmail.com

V Praze dne 24. května 2021

Č. j. FAU-38546/2021/031

Vyřizuje: Mgr. Martina Chrástková, tel. +420 257 044 533

Ing. Pavel Říha
Komora daňových poradců České republiky

Stanovisko k výkladu některých ustanovení zákona č. 253/2008 Sb.

K Vašemu dotazu ze dne 19. dubna 2021, zasiláme naše stanovisko k výkladu příslušných ustanovení zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*AML zákon*“).

Z pohledu Finančního analytického úřadu (jako dozorčího orgánu při kontrole dodržování povinností stanovených AML zákonem) lze k nahlížení do evidence skutečných majitelů a k získávání údajů nezbytných pro proces kontroly klienta ve smyslu § 9 AML zákona přistupovat následujícím způsobem.

Zjednodušeně lze uvést, že z ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů (dále jen „zákon o evidenci skutečných majitelů“), vyplývá, že Ministerstvo spravedlnosti umožní komukoli na svých internetových stránkách bezplatně získat z evidence skutečných majitelů částečný výpis platných údajů o skutečném majiteli:

- právnické osoby v rozsahu **jména, státu bydliště, roku a měsíce narození, státního občanství skutečného majitele**, a dále např. údaj o povaze postavení skutečného majitele, o velikosti přímého nebo nepřímého podílu skutečného majitele, zakládá-li tento podíl jeho postavení, a dalších zákonem vymezených údajích, a to včetně poznámky o nesrovnalosti, která se těchto veřejných údajů týká,
- právního uspořádání (svěřenský fond nebo zahraniční svěřenský fond) v rozsahu **jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, datum narození, rodné číslo nebo obdobný jedinečný identifikátor, byl-li přidělen, a státní občanství skutečného majitele, k jejichž uveřejnění skutečný majitel udělil souhlas**. V případě evidovaných skutečných majitelů právních uspořádání je tak evidence obecně neveřejná.

Dále jsou veřejné **ty údaje, které jsou výsledkem automatického průpisu a jsou tedy již dostupné ve veřejném rejstříku** (evidence svěřenských fondů, obchodní rejstřík, apod.). **Automatický průpis se podle ustanovení § 37 a ustanovení § 38 zákona o evidenci skutečných majitelů** týká zákonem vymezených údajů, a to včetně poznámky o nesrovnalosti, která se těchto veřejných údajů týká.

Ustanovení § 9 odst. 2 písm. b) AML zákona stanoví, že povinná osoba v rámci kontroly klienta **zjistí totožnost skutečného majitele a přijme opatření k ověření jeho totožnosti z důvěryhodných zdrojů** s tím, že v případě, že klient podléhá povinnosti zápisu do evidence skutečných majitelů nebo obdobného registru, ověří skutečného majitele vždy alespoň z této evidence nebo obdobného registru a jednoho dalšího zdroje. Celý proces kontroly klienta je pak založen na korektivu uvedeném v ustanovení § 9 odst. 3 AML zákona, které stanoví, že **povinná osoba provádí kontrolu klienta v rozsahu potřebném k posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu.**

Na základě výše uvedeného lze uvést, že pokud povinná osoba nemá pochybnosti o totožnosti skutečného majitele na základě nahlédnutí do veřejně dostupné části evidence skutečných majitelů a současně daný klient, obchodní vztah, produkt nebo obchod nepředstavuje zvýšené riziko legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, postačí, pokud bude povinná osoba ke zjištění a ověření totožnosti skutečného majitele využívat údaje pouze z veřejně dostupné části evidence skutečných majitelů. Povinná osoba však musí údaje získané z evidence skutečných majitelů doplnit dalším zdrojem.

Pro úplnost uvádíme, že údaj z evidence skutečných majitelů nebo obdobného registru (v případě, že klient podléhá povinnosti zápisu do této evidence či obdobného registru; obdobným registrem je zde myšlen registr vedený v jiné zemi) představuje pro povinnou osobu základní důvěryhodný zdroj. Požadavek jednoho dalšího zdroje je promítnutím požadavku AML směrnice¹. Jinými slovy, povinná osoba nesmí spoléhat na evidenci skutečných majitelů či obdobný registr jako na jediný zdroj informací, ale musí jej doplnit ještě o zdroj další.

Přestože považuje Finanční analytický úřad z pohledu naplnění povinností stanovených AML zákonem veřejný přístup do evidence skutečných majitelů za dostatečný, lze doporučit zřídit si dálkový přístup ke všem údajům o skutečném majiteli tak, jak to předpokládá ustanovení § 16 odst. 2 písm. o) zákona o evidenci skutečných majitelů. Právní úprava evidence skutečných majitelů totiž vychází z odůvodněného předpokladu, že právě povinné osoby a orgány veřejné moci patří mezi privilegované subjekty, které se budou s institutem skutečného majitele setkávat nejčastěji a vzhledem ke skutečnosti, že tyto subjekty mají povinnost podle zvláštních právních předpisů (ať se již jedná o AML zákon či zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, apod.) při své činnosti skutečného majitele zjišťovat, budou to právě oni, kdo nesrovnalost v evidenci zpravidla zjistí a mohou tak přispět k jejímu odstranění, v konečném důsledku učinit oznámení příslušnému soudu. Dálkový přístup umožní získat bezplatně kompletní výpis z evidence skutečných majitelů.

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018

Pokud se povinná osoba přece jen rozhodne spoléhat pouze na veřejný přístup do evidence skutečných majitelů, lze z pohledu Finančního analytického úřadu doporučit, aby si nechala úplný výpis z evidence předložit přímo od klienta. V každém případě však platí, že povinná osoba musí údaje získané z evidence skutečných majitelů (ať již ty veřejně dostupné či úplné) doplnit dalším zdrojem. Při volbě tohoto zdroje povinná osoba zohlední rizikově orientovaný přístup. Za důvěryhodný zdroj lze považovat zejména výpis z registru či databáze vedené státním orgánem, veřejná listina, notářský zápis, příp. čestné prohlášení klienta.

Závěrem uvádíme, že se jedná o právní stanovisko Finančního analytického úřadu, které není a ani nemůže být závazným výkladovým stanoviskem k uvedenému zákonu. S ohledem na obecnost dotazu je tato odpověď pouze základní informací a nezbavuje adresáta dalších povinností, vyplývajících z uvedených i jiných právních předpisů, které se k jeho podnikání mohou vztahovat.

S pozdravem

Mgr. Markéta Hlavinová
ředitelka odboru